

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXVII. Exempli Patrum, Catholicorum, Lutheranorum non probari
Syncretismus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

illinuocarunt. Gregorium Nyssenum, Nazianzenum, aut Magnum? At reliquias illi venerari sunt. Ephræmum, Cyrillum, Ambrosium? Solam fidem iustificare negarunt. Et quid pluribus? omnes hic Sancti, & alii omnia illa fecerunt, quæ vocant opera mala ministri Calviniani; omnibus igitur illis paratæ pœnæ; jam dicta sententia est. Nullam enim ob causam in nos feriunt, quæ non sit nobis cum Sanctis communis.

Locus octauus. *Cum superior Magistratus degenerat in tyrannum, inferiori coercionem concedit. Sed tyrannidem prae suis afflictibus interpretantur Caluiniani, eo modo quo ille dixerat. Si male agant. Huius rei jam fructum carpunt, qui Pareo obsecuti sunt. Imò multas causas adfert contra Principes, vt nunquam possit deesse causa eos deieciendi. Si eorum impediatur cupiditates, mox audiet. In tyrannum cessat relictio Magistratus. At si quis Catholicus Princeps ditiones suas reformet, mox audit tyrannus, legatur sediciosissimus Vezinger contra Iulium Principem Herbipolensem libellus. Itaq; ille ex Parei sententia nomen, & potestatem amittit, cum suos ad veram religionem adduceret, à suis igitur Satrapis occidi, ejus ministri precipitari poterunt.*

Caetera exempla quæ Pareus adfert, ed seruiunt, vt nulli Principi Catholico securo esse liceat, vt in libro de pace docui, quia omnes Principes Catholici sunt scortatores cum meretrice magna, sunt illius scorti membra & artus, sunt persecutores, sunt illi tales, quales depinxit Aretius.

Cum igitur Pareus, Aretius, Graferus,
alii doceant.

1. Imperium esse à Diabolo ornatum.
2. Mirari & adorare bestiam, adorare Diabolum, esse imperium mirari nimium, augustum vocare, &c.
3. In imperio esse persecutiones quam latè pater.
4. Diaboli mores hodie in Imperio probe exprimi.
5. In imperio singularem adhuc regnare hypocritam.
6. Draconem esse Spiritum agentem in bestia.
7. Draconem inspirare ingenium malignum Imperio.
8. Spiritum malignum esse *σύνεργον*, & efficaciter regnare in Imperio.
9. Stultos esse, qui Imperij successum admirantur.
10. Triplicem impietatem esse in Imperio Romano, rem ipsam loqui.
11. Causam hypocritarum strenue defendere Imperij possessores.
12. Adhuc reformati imperij bestiam adorari velle.
13. Manere impietatem ex Principum successu, idè ad eorum partes transire homines.
14. Bestie hujus, id est, Imperij cultores, ab æternò vasa iræ esse.
15. Cum Lutheranos in Catholicos reformatores Principes concitent.
16. Cum conuersos ad priscam martyrum fidem, tyrannide Antichristi sub jugum coactos mentiantur.
17. Cum id dolis & armis Principum Catholicorum factum dicant.
18. Suos Principes horrentur, vt votis, consilij, actibus obuiam illis reformationibus eant.
19. Cum actus illi non sint tantum conciones, & sermones predicantium, sed consultationes, tractatusque conuentuum, & comitiorum & decretorum executiones.
20. Cum caput actuum & consiliorum Pareanorum sit Syncretismus contra Papatum.
21. Cum in illis consilij de concionibus minima sit cogitatio.

21. Cum doleat Pareus Lutheranos adhærere Catholicis.

23. Cum pellere Lutheranos, vocent opus Domini.

24. Cum subditis magistratibus det arma, vt sint
terrori Domino maiori.

25. Cum omnibus Principibus mandatum dicat,
ut exurant Babylonem, hoc est, Papatum, carnes ejus
comedant.

26. Cum hoc mandato jurisdictionem in Papam,
& Papæ æcclesias, velut Antichristi, seu Babylonis
membra datam asseueret.

27. Cum omnes Catholicos blasphemos, idololatriasq; judicet, & suis magistratibus publicè mandatum affirmet, vt resistant eorum operibus malis. Cum hæc inquam doceant.

28. Ex his consequitur, Catholicos seu Ecclesiasticos, seu Principes secularis vel vnam horam secularis non esse, si Parei consilium placeat Principibus Evangelicis. Imò neq; Lutheranos, si illi, qui se reformatos appellant, zelum Pareanum induant. Neque reformatos, si scalam sceleratam Antichristi erigant, vt Regem Angliæ facere clamant Puritani. Neque Arminianos, si aduocatos, & Syndicos in custodiam compingant Gommariam. Hæc summa est, perijt non modo fiducia, sed etiam mentio pacis, si latrocinantium Theologorum Curie animos Principum occupent.

CAPVT XXVII.

*Exemplis Patrum, Catholicorum, Lutherano-
rum non probari Syncretismum.*

§. 1. **Q**uin etiam in nos causa conspirandi illa traditur, quia id fieri posse videtur exemplo multorum, qui deinde reconciliati sunt. Cur non igitur Evangelicorum, qui sic vocantur, controuersia concretizari, vel tolli poterunt? S. Cyprianus & Stephanus, S. Basilius Magnus & Eusebius Casariensis, S. Hieronymus & Augustinus, S. Hieronymus & Rufinus, S. Hieronymus & Ioannes Episcopus Hierosolymitanus, S. Epiphanius & Chrysostomus, Orthodoxi & Nonatiani, Catholici inter se, Lutherani reliqui, & Concordibergenses dissenserunt, nec tamen pacem ruperunt, sed reconciliationem admiserunt, quidni igitur & nos Evangelici? Hæc summa capitulis 15.

§. 2. Est quidem argumentum hoc ab exemplis
petitum, non inusitatum in Rhetoricis amplificatio-
nibus, sed in disputationibus infirmum, & nisi sint om-
nia paria, ac similia, vitiosum, captiosumque.

Hoc v. loco cum omnia sint planè contraria, tam res, q̃ personæ, stultum & ridiculum. Nunquam fa-
teor tam felix Ecclesia fuit, vr omnes in omnibus pe-
nitent consensierit, sed neq; id aliquando futurum
sperare audemus, nisi tum cum *Deus erit omnia in om-
nibus*, cum errore sublato increatam veritatem cœle-
sti lumine intuebimur. De genere tamen dissensio-
nis, de animo contraria docentium, grauitate quas-
tionis, obscuritate rei iudicium constituendum, item si
quid in concilij definitiũ, si quid in Ecclesie temp-
ereditum, neq; n. omnis dissensio facit hæresin, neq;
ex discordia orthodoxorum æstimanda sunt dissidia,
atq; odia hæreticorũ. Singula exempla retrahemus.

§ 3. Cyprianus & Stephanus Romanus Pontifex de Baptismo hæreticorum dissentire. Cyprianus um reject, Stephan. approbavit. Error Cypriani fuit, veritas penes Stephanum. Errori Cyprianus ad-jecit commotiunculam, nam ad Pompeium Sabra-tensem Episcopum de Stephano iracundius scripsit. Augustin. de ea Epistola dolet, excusare Cyprianum se posse negat, Epist. ad Pompeianum, & libr. 5. c. 25. contra Donatistas, de Baptismo. Erravit autem in illa

Exemplis
non proba-
tur Syncre-
tismus.

Cypriani
& Stephani
dissensio.

in illa questione, quæ nondum eliquatissimâ perspectione discussa erat, vide August. l. 3. contra Donatistas c. 3. Errauit igitur Cyprian. & ejus auctoritate impulsus concilium, non tamen diuersum sentientes damnauit. Superest, inquit, ut de hac ipsâ re singuli, quid sentiant, proferamus: neminem iudicantes, aut à iure communionis aliquem, si diuersum senserit, amouentes. Interim Stephanus excommunicationem minatus est Africanis, nisi errorem correxissent. Paruerunt autem errantes recte sentientibus, ut constat ex Augustino l. 3. cap. 1. contra Cresconium, nam & in Catholica fide mortuus est Cyprian. & Episcopi contratio decreto prioris sententiam resciderunt, ut auctor est Hieronymus contra Luciferianos, vide & Augustin. Epist. 48. Quin & Asiatici plerique in concordiam redierunt. Consuli potest Tom. 2. Baronius.

Quorum igitur hoc adducitur? mutant errores, & palinodiam canant Zvingliani, non erunt in recipiendis Lutherani difficiles, si modo sincere agere arbitrentur. Si errare perseuerent, non minus hæretici, quam illi rebaptizatores iudicabuntur. Quæ verò est vnus erroris ad innumerabiles hæreses proportio? At cur de mutatâ à Cypriano sententia nihil est scriptum? Quia mox Anno 259. Valerianus persecutionem intendit, cum in annum 258. controuersia incidisset, itaque actiones Ecclesiasticas violentia tyranni suppressit.

Basilii & Eusebii dissensio.

§. 4. Inter Basilium, inquit, & Eusebium Cæsariensem graui exorto dissidio, & inimicitia flagrantibus adeo, ut ille Ecclesiâ desertâ in pontum secederet. Mala fide & calumniosa exaggeratione gesta sanctorum Pareus commemorat. Res ita habet. Defuncto Hermogene à Cæsariensibus adhuc Catechumenus in Episcopum electus est Eusebius, nam Basilius, ne eligeretur, sese subdlexerat, mox Electores suffragij sui poenituit, sed Eusebius, ne alium crearent Episcopum, obstitit, & constantia periculum, quod Julianus intentabat, facile discussit. Interim Monachi, qui sub cura Basilij agebant improbare electionem Eusebij, ea causa suspectum Basilium Eusebius habuit, & præter ejus meritum eundem pressit, Basilius autem ut Monachi quiescerent, neue sui causâ Ecclesiâ scinderetur, in solitudinem secessit, non odio flagrante, nec inimicitijs, sed pacis & quietis amore, quæ ex Gregor. Nazianzen. ad Eusebium Epistola colligimus. Hæc acta Anno 362. Anno verò 366. certatum officijs, Eusebius ultro deprecatrix, & euocatrix ad Basilium literas misit, & Basilius remissa injuria Cæsaream rediit. Nō igitur hoc loco dogmatum pugna, sed in Basilio virtus, modestia, prudentia, in Eusebio suspicio, simulas, & tandem seriâ poenitentia, humilitas quæ spectatur. Quid hæc ad condemnationum fulmina? ad exilia, & tormenta, quibus in sese Euangelici faciunt? Ad acerrima de capitibus fidei, & salute certamina?

Hieronymi & Augustini controuersia. D. Hieronymus etiam & Augustinus de loco D. Pauli Gal. 2. v. 11. disputarunt, nec sine verborum acrimonia, sed quid inde conficiet? an id eo omnium hæreseon fieri oportere Syncretismum?

Hieronymus & Ioannes Hierosolymitanus. §. 5. Controuersia inter Hieronymum & Joannem leuior erat, quam Ioannis vel imprudentia, vel malitia deinde fecit grauiorem. Pelagius n. fauere putabatur, ut habet Aug. Ep. 252. In suspicionem etiam venit, quasi auctor fuisset direptionis in Bethlehem factæ, ut clarum est ex Epist. Innocentij ad eum scripta. Verum causa cum dubia sit, nec Hieronymus, nec Innocentius eum absolute damnarint, cum morte plenam rei cognitionem anteuerterit, non est tanto post tempore ad tribunal, dictionemque causæ reuocandus, multo minus ex vnus Episcopi, qui multos orthodoxos offendit, seque suspectum reddidit, factum, omnium religionum inducenda consilio.

Quod ad Hieronymum attinet & Rufinum, fa-
teor rem simillimam esse illis, quæ nunc inter Euangelicos controuertuntur. Hieronymini quidem innocentia testata est satis, & Apolog. 2. extat juramentum calumnie. Testor Mediatorem lesim inuitum me, & repugnantem in hac verba descendere, & nisi tu prouocares semper taciturnum fuisse. Denique noli accusare, & ego cessabo defendere. Quæ est enim audientium edificatio, duos senes inter se propter hæreticos digladiari, præsertim cum ambobus Catholicos se videri velint. Omittamus hæreticorum patrocinium, & nulla inter nos erit contentio. Rufinus autem more hæreticorum sanis admonitionibus non resistit modo, sed etiam obduruit, iudicium Anastasij Patris, Papa reculauit, Pelagij fuisse præcursores constat ex Aug. lib. 2. contra Pelagium c. 2. de illo Cælestius in Concilio Carthaginensi sic proficitur: S. Presbyter Roma qui mansit cum Sancto Pammachio, id dixit. Ego audiui illum dicentem, quod tradere peccati non sit. Itaque Cælestius non Pelagium, sed Rufinum tam nefariæ hæresis auctorem citat, sed hæc a morte ejus omnia patuerunt, quanquā & vnus ab Anastasio damnatus, à nullo deinceps absolutus est. Hoc exemplum, si quicquam efficit, eo valet, ut significet hæreticos inter & Catholicos in causa religionis pacem esse non posse, non autem hæreses contrarias in vnam posse conflari.

§. 6. Dissensio Chrysostomi & Epiphanijs Episcoporum, facti erat, & fori, non religionis & dogmatum. De Originistarum damnatione agebatur, eos continuo quasi sufficienter auditos, & cognitos, damnandos censuit Epiphanius, Chrysostomus iterum audiendos iudicauit, idcirco Epiphanius in Patriarchatu habitare, & Chrysostomo communicare, apud quem hæretici duerfarentur, noluit, Chrysostomus sibi cum illis licitam communionem existimauit, quos nondum auditos, damnatosque arbitrabatur, hinc dissensio, cum in altero odium hæresis, in altero cura iudicialis processus, & ordinis præualeret. De mutuis Prophetijs, quod scilicet Epiphanius dixerit Chrysostomo, Tu non morieris Episcopus, ille Epiphanio. Tu non morieris in patria, figmentum Baronius existimat, nam Epiphanius anno sequenti mortuus est domus suæ, quanquam Chrysostomus diuersa exilia expertus militum importunitate extinctus sit. Iterum repeto, quod fastidiosum videri posset quidem, sed causæ tamen est necessarium, nihil hanc dissentientiam facere ad omnium, qui se vocant Euangelicos, faciendum Syncretismum.

§. 7. De Orthodoxis & Nonatianis mendacium est illis, qui in historia versati sunt, luculentum. Constat non ea, quæ oportebat illos seueritate coercitos, quod de Christo recte contra Arianos sentirent, id eo factum, ut anno 326. Constantinus pro eis dederit rescriptum: Nonatianos, inquit, non comperimus prædamnatos, ut eis, quæ petiuerunt, crederemus minime largienda. Verum ut Euseb. de vita Const. l. 3. c. 61. & 62. postea id comperit Magnus Imperator. Nam primo eos loco inter hæreticos recenseret, & in Concil. Const. damnati sunt, vehementer infectus est Chrysostomus, Roma pepulit Innocentius, & anno 413. Theodosius edictis proscripsit, & deportatione, ut verba legis habent, damnauit. An nunc tolerari Lutheranos paulisper aues, ut deinde id agas, quod factum est Nonatianis?

Denique de Catholicorum dissensionibus hoc vniuersè statuendum est, eum qui pertinaciter contra fidem Catholicam tuetur errorem, non esse Catholicum. Si error est ex eorum genere, quorum neutra pars damnata est, dissensio non tollit fraternitatem, nec scindit vnitatem. Verum de his suo dicam loco. Concludo argumentationem Syllogismo Antistropho. Nulla vnquam hæreses conspiratione, & tentato Syncre-

Hieronymus & Rufinus pugnant.

Rufinus hæreticorum patronus, & hæreticus.

Intus ibi quædam sunt.

Eius ratio.

Accusatio Paru.

Calumniæ Tueri.

Syncretismo fidem Catholicam opprimere potuerunt, nec ergo Evangelica poterunt. Nulla Syncretissatio esse potuit duratura, nec ergo Evangelicorum.

CAPVT XXVIII.

Lutheranos improbare Syncretismum, Catholicos ad toleranda mala paratos esse oportere

Lutherani
iungi Ca-
tholicis,
quam Cal-
uinistis ma-
lant.

Eius rei 19
rationes.

Accusat
Pareus Lu-
theranos,

Caluiniste
Turcis au-
derati.

§. i. **M**ulta sunt Lutheranorum contra Syncretismum cum Zvinglianis, scripta, & decreta. Inter ea precipue vnum sibi aduersarius oppugnandum suscepit, quod est Concionatorium, & Consiliarium Saxoniorum, quos ille Stentores aulicos per contumeliam vocat. Principibus suis auctores illi sunt, ne cum Caluinistis contra Pontificem, Imperatorem, Reges, Principesque Catholicos conspirent, sed Imperatori potius, & Catholicis se iungant, atque in eam rem rationes nouemdecim, quas motiua vocant breuiter, & sapienter sunt complexi. De eorum consilio in hac verba ringitur Pareus, cap. 19.

Verum enim vero remorari aliam insidiosam iuxta & pestilentem, per Principum quorundam aulas serpere comperit. Circumferuntur enim, quaedam **MOTIVAE** sub hoc titulo: **Motiuum vno** Ursachen warumb man mit den Calvinisten in Religions Sachen nicht kan oder soll wider die Papisten für einen Mann stehen / hoc est, rationes propter quas Principes Lutherani cum Caluinistis in negotio religionis contra Papistas simul stare nec possint, nec debeant. Hac, inquam, pestilens remora non dubium, quin laudatissimorum Principum, & ciuitatum animos varie distrahbat, & pacis consilia inturbet. Res ergo postulat breuiter etiam dispicere, siue motiua seu rationes illa vera, & ita solida, vt Euangelicis Ecclesiis turbas mouere, pacemque interuere debeant. Sunt autem rationes nouemdecim, quas retento motiuarum vocabulo referam ordine, quidq; orthodoxi ad singulas respondeant, aperte ac placide sine vilo stomacho subiiciam.

Quæ Consiliarios illos precipue mouerint, rationes, ipse etiam ostendit Epist. dedicatoriâ ad Controuerfias Eucharisticas, in qua apud Polonos adolefcentes ipse senex Lutheranos in hunc modum accusat. Quicquid v. de Lutheranis hic dicitur de nostris in Germania aduersariis vbiq; rigidi, ferui ac turbulentis veritatis hostibus est dictum, qui nullas pacis conditiones, nisi salua sua vbiq; & maiestate recipiunt, qui Orthodoxos tanquam hereticos ipsis Turcis deteriores traducunt & damnant, quicq; palam profitentur, ad Papistas potius transeundum, quam cum orthodoxis, quos Caluinianos vocant, fraternitatem colendam esse. Ex quibus nuper aulicus quidam Stentor publico scripto non erubuit Principi suo consultiore esse, vt in comitiis potius sese Papistis, quam Orthodoxis Caluinistis coniungeret, duabus allatis rationibus, vna Theologica: quod Lutherani cum Papistis in pluribus consentiant, quam cum Caluinianis, quos vocat: altera civilis, quod Papa pro tuendo imperio Romano vires conferat, Principes verò Caluiniani cum Turca aduersus imperium non dissimulanter colludant: quarum posterior quidem longe aliter quam calamo meo refutari meretur: prior si vera est, ipsa veritas facta est mendacium: nisi forte sicut inter consensus capita nimerat gemulationem in nomine Iesu (quâ orthodoxi ad iaphoran habent) ita isdem annumeret templorum statuas, organa, casulas Phrygianas, & stolas, togas distulentes, cesariem calamistratam, choreas, encensia, & id genus plurima, que pariter sunt his communia & illis. Si consilium probum est, quid scripsit Lutherus, Papatum esse ex Diabolo: Das das Papstumb vom Teuffel gestiffet sey? quid clamat Apostolus: Exite ex ea popule mi?

§. 2. Binas, quas retuli rationes in nouemdecim deinde partiti sunt, cum visum est singulatim omnia exponere. Neq; enim vel Principes adeo sunt leues, vel

publicæ salutis, & decori negligentes, neq; consiliarij vtuntur adeo vel imperitis, vel Caluiniana pecunia, pollicitisq; in perfidiam deprauatis, vt opes, libertatem, vitam, subditorum salutem pro Caluinianorum dominatione in discrimen adducant. Multo minus adeo stolidi, vt Caluinianis ministris se regendos permittant.

Quæ cum Principes sine formidine, & simulatione phiteantur, periculum nullum est, ne in suos Collegas p. nutu sanguinarij Caluinistæ vclint esse crudeles. Quis n. Germanici sanguinis, & animi Princeps, ad carnificinam Catholicorum turpissimo Syncretismo auctorari sustineat? Quis huic lanitæ operam carcerariam locare? Quid enim vel ad odium improbitatis suæ immanius, vel ad maiorum suorum contumeliam facere possent indignius, quam si vicinos, quietos, amicos, cognatos Principes, trucidare, deuorare festinent, ob ejus religionis cultum, in quo omnes, a quibus ipsi nobilitatem, opes, imperium acceperunt, & nati & mortui sunt? An adeo ferum esse quenquam vt contaminare se velit viucentium cadibus, quorum aliud nō est delictum, quam majorum suorum, de quorum nobilitate generosus est? de quorum hereditate potens est? an in eos eadem crudelitate vteretur, qui in alienis cruciatibus ostendit, quid patres suos meritos esse iudicet? Tunc Illustrissime Princeps occides? occidit deuorabis? de gaudio tormentorum meorum moriere? quia de religione auiorum, atq; atauorum tuorum non recessi? quia altari serui q. majores tui fundauerunt? quia id credo, q. vt crederem illi causam dederunt? quia id non damno, in quod illi doctores, & academias suas jurare voluerunt? Ecce meus sanguis in tuam inuidiam, in familiam tuam dedecus fuit. Vt igitur vel in me animum benigniorem accipias, vel pœnæ vniuersam familiam tuam, atq; antiquitatem accenseas, necesse est.

§. 3. De liberis imperij ciuitatibus, sine quarum neruo mouere bellum Prædicantium furor non potest, minus etiam formidandum censeo. A contentione, & sanguine abhorrent, negotiationibus, & artium exercitationibus florent, bello crescere non possunt, illo enim priuatorum fortunas imminui, commercia sisti experiuntur, nec spes est Rempublicam proferre pomæria sua posse, inter potentiorum imperia, ditionemq; inclusa.

§. 4. Quis igitur ad vocem furæ tribunicia, sonitum buccinæ dabit? quis efficiet, vt ciuili bello in se Europa collisâ, reliquias fortunarum, & lacera membra Mahomeditis in prædam vertat? Conatus ille est Parei, qui tam atrociter de nobis consulit, vt **REMO-**RAM **INSIDIOSAM** **IUXTA** **AC** **PESTILENTEM** censeat, quâ cædes nostra differtur. Cuiusmodi est, q. Pontifex, Cæsar, Reges, Principes Catholici viuunt. Certe cui remora insidiosa, & pestilens videtur, eidem mortis acceleratio, tuta, salutaris, religiosa sit, oportet. Mansuetudinem Caluini ac Beza agnosco, nec miror aulici Prædicantis seuitiam, de quo **Historia mutata in Palatinatu religionis narrat**, (de quinta mutatione loquor) dixisse eum in Gynæceo: **Se si Cæsar esset, omnibus Lutheranis Prædicantibus caput amputaturum esse.**

Si causam tamen aliquando obtineat pars deterior, si Ministri Euangelici, de cautioris sui Patriarchæ ardentes in agmine armatorum volitent, si quos sanguine scripserunt libros Martyrum cruore oblinant, si consistent aduersum nos castra Caluino-Lutherana, adiutor noster in celo, non timebit cor nostrum, mortem, quam naturæ debemus, religioni impendemus, vitam quam tenere non possumus, Christo redemus, non est miserum, ne acerbum quidem pro Christo mori. Miseriores illi quorum crudelitatem subibimus. Testem innocentia nostræ habebimus eundem,

Cur Prin-
cipes sint in
Catholicos
mitiores.

Libere ci-
uitates non
occident
Catholicis.

Crudelitas
Caluini-
starum.

Catholicos
ad marty-
rium poti-
us, quam
bellum pa-
ratos esse
oportere.